

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
toiminnanjohtaja Mari Ahonen-Walker
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
puh. 010 279 2720
tyopajayhdistys@tpy.fi

OKM/38/010/2014
26.6.2014

Lausunto:

Luonnos HE ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta. Lausunnossaan TPY keskittyy ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamiseen eikä sillä ole erityistä lausuttavaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 25§:n muuttamisesta.

Luonnoksessa esitetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen, vammaisten opiskelijoiden valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen (valmentava I) sekä kotitalousopetuksen yhdistämistä yhdeksi yhtenäiseksi koulutuskokonaisuudeksi. Lisäksi kokonaisuuteen esitetään liitettävän uutena oppisopimuskoulutukseen valmentava ennakkopakso. Uuden, yhtenäisen koulutuskokonaisuuden nimi on esityksen mukaan *ammattilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus* ja sen ensisijaisena kohderyhmänä ovat peruskoulun päättäneet, vailla toisen asteen koulutuspaikkaa olevat nuoret. Vaikeimmin vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (valmentava II) muodostaa oman erillisen koulutuskokonaisuuden, ja sitä nimitetään *työhön ja itseenäiseen elämään valmentavaksi koulutukseksi*.

TPY:n näkemyksen mukaan esitys selkiyttää osaltaan nykyisellään monimutkaista ja osin päällekkäistä valmentavien ja valmistavien koulutusten järjestelmää. TPY pitää hyvänä ja kannatettavana uudistuksen tavoitteina olevia yksilöllisten opintopolkujen mahdollistumista, tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymisen joustavoittamista sekä nivelvaiheessa kertyvän osaamisen kasvun tunnistamista ja tunnustamista. Yksilölliset ja joustavat koulutuspolut edistävät koulutuksen tasa-arvoa ja esteettömyyttä sekä mahdollisesti parantavat heikommassa asemassa olevien ja aliedustettujen ryhmien koulutukseen pääsyä ja siellä pysymistä. Tämän vuoksi TPY pitää tärkeänä, että koulutuksen järjestämislupien myöntämisen yhteydessä järjestämisedellytysten lisäksi painotetaan valmentavan koulutuksen alueellista saatavuutta ja kattavuutta.

Esityksen mukaan valmentavan koulutuksen ECVET-suosituksen mukaisiin pisteisiin perustuva mitoitus ei ole sidoksissa koulutuksen ajalliseen kestoan, vaan koulutuksen osaamistavoitteiden saavuttamiseen. TPY arvioi, että osaltaan tämä lisää koulutuksen joustavuutta ja yksilöllistä toteuttamista. Pitkällä tähtäimellä siirtyminen aikaperusteisuudesta osaamisperusteisuuteen lisää formaalin koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitun osaamisen laajamittaisempaa tunnistamista ja tunnustamista, mikä vahvistaa yksilöllisiä opintopolkua, mutta samalla edistää myös koulutukseen kiinnittymistä ja tehostaa sen läpäisyä. Lisäksi TPY pitää hyvänä esityksessä kuvattua opiskelijoiden aiempaa helpompaa tarpeenmukaista liikkumista valmentavien koulutusten sekä ammatillisten peruskoulutusten välillä.

Yksittäisistä pykälistä TPY kiinnittää huomiota luonnoksen 20§:än, jossa määritellään erityisopetuksesta päättäminen. Sen kolmannessa momentissa säädetään HOJKS-suunnitelman laatimisesta ja sisällöstä sekä mahdollisesta osaamistavoitteiden ja arvioinnin mukautuksista. TPY katsoo, että samassa yhteydessä tulisi säätää opiskelijalle tarjottavista erityisistä opetus- ja opiskelijajärjestelyistä, annettavista opiskelijahuollon palveluista sekä muista mahdollisista tukitoimista, jotka luonnoksen mukaan määritellään erikseen asetuksella. TPY:n näkemyksen mukaan tämä siirto korostaisi opiskelijalle tarjottavien tukitoimien ensisijaisuutta suhteessa opetuksen ja arvioinnin mukauttamiseen.

Luonnoksessa kuvataan lyhyesti valmistavan koulutuksen ja työpajojen yhteistyötä. Esityksen mukaan työpajat voivat toimia valmistavan koulutuksen oppimisympäristöinä, jolloin osa tai osia valmistavasta koulutuksesta voidaan suorittaa työpajalla. TPY näkee, että työvaltaisen oppimisen ohella työpajat voivat tarjota opintojaan suorittaville nuorille tukea arjen- ja elämänhallintaa tukevilla jaksoilla. Lisäksi työpajoilla toteutetaan laajasti oppisopimuskoulutusta ja tästä syystä työpajat ovat erinomaisia kumppaneita esityksessä kuvatun oppisopimuksen ennakkopakson toteuttamisessa. TPY korostaa, että koulutuksenjärjestäjien ja työpajojen yhteistyön tulee olla suunnitelmallista ja perustua sopimuksellisuuteen sekä yhteistyön riittävään resursointiin.

Lausunnon keskeinen sisältö OKM:n yhteenvetoa varten:

Valtakunnallisen työpajayhdistyksen (TPY) näkemyksen mukaan luonnos selkiyttää nykyisellään monimutkaista ja osin päällekkäistä valmentavien ja valmistavien koulutusten järjestelmää. TPY pitää hyvänä uudistuksen tavoitteina olevia yksilöllisten opintopolkujen mahdollistumista, tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymisen joustavoittamista sekä nivelvaiheessa kertyvän osaamisen kasvun tunnistamista ja tunnustamista. TPY arvioi, että pitkällä tähtäimellä siirtyminen ECVET-suositusten mukaiseen osaamisperusteisuuteen lisää myös formaalin koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitun osaamisen laajamittaisempaa tunnustamista ja tunnustamista koko koulutusjärjestelmässä. Aiemmin kertyneen osaamisen validointi vahvistaa yksilöllisiä opintopolkua, mutta samalla myös edistää heikommassa ja aliedustetussa asemassa olevien ryhmien koulutukseen kiinnittymistä ja tehostaa osaltaan koulutuksen läpäisyä. TPY korostaa, että yksilölliset koulutuspolut edellyttävät myös tukitoimien räätälöintiä ja ensisijaisesti apu tulee tarjota opiskelu- ja opetusjärjestelyiden sekä opiskelijahuollon palveluiden avulla opetuksen ja arvioinnin mukauttamisen sijaan.

Luonnoksessa kuvataan lyhyesti valmistavan koulutuksen ja työpajojen yhteistyötä. Esityksen mukaan työpajat voivat toimia valmistavan koulutuksen oppimisympäristöinä, jolloin osa tai osia valmistavasta koulutuksesta voidaan suorittaa työpajalla. TPY näkee, että työvaltaisen oppimisen ohella työpajat voivat tarjota opintojaan suorittaville nuorille tukea arjen- ja elämänhallintaa tukevilla jaksoilla. Lisäksi työpajoilla toteutetaan laajasti oppisopimuskoulutusta ja tästä syystä työpajat ovat erinomaisia kumppaneita esityksessä kuvatun oppisopimuksen ennakkopakson toteuttamisessa. TPY korostaa, että koulutuksenjärjestäjien ja työpajojen yhteistyön tulee olla suunnitelmallista ja perustua sopimuksellisuuteen sekä yhteistyön riittävään resursointiin.